

ГОУРГОН

Мундарижа

Манзара.....	3
Шеърят.....	3
Каклик.....	4
Арча	5
Сурхондайроча суҳбат	5
Чертдим ҳаёт торини.....	5
Ҳақиқат.....	6
Истиқлол.....	6
Ёшлик.....	7
Тоғни кўрдим	7
Тўрғайчам.....	8
Жон фидонгман.....	8
Тилаганим.....	9
Гулбаҳор чиқсин.....	9
Даққи.....	10
Сайёра.....	11
Юрагимнинг ёзуви.....	11
Хум.....	12
Давлатим.....	12
Чинор кўчати.....	13
Ўзгариш	13
Супурги.....	14
Холмамат	14
Бизникида	14
Шапка.....	15
Гулим	16
Тўражон	16
Севги	16
Ўзбек аскарлари.....	17
Шоирликдан кўрқаман.....	17
Гул.....	18

Меҳмоннинг тўй табриги.....	18
Саидолим.....	19
Македон кўприк.....	19
Алломалар ўлмайди.....	20
Турмуш билан суҳбат.....	21
Тилак.....	21
Шўрча.....	22
Гоургон.....	28

Манзара

Замин тулпор, мингашган тоғлар
 Қор остида уларнинг юзи.
 Рўпарамда кўли Искандар —
 Мўйсафиднинг киртайгаи кўзи.
 Азим қирлар пешанадай дўнг,
 Табиатнинг нағмасидан лол.
 Найзасимон қоялар — ола
 Босмачакмон кийиб олган чол.
 Тойпахтадай қатлам-қатлам қор,
 Музлик, арча топишиб кетган.
 Исканжада заранг томирлар
 Тошжинсларга ёпишиб кетган.
 Қурашларнинг ҳовури туман,
 Бирлашган жон хатардан холи.
 Шарқираган ўйноқи дарё —
 Донишманднинг кумуш соқоли.
 Ҳаёт-мамот, қоялар собит
 Кўкда куёш серрайиб қолди.
 Кунга кўзгу чавандоз тоғлар
 Тулпорини қучоқлаб олди.

Шеърят

Таниқли шоир Сирожиддин Саййидга.

Болга ўч аридай сайр этиб гулшан,
 Қанчалар китобни кўрдим бобма-боб.
 Ёшим чилласида мени шеърят
 Сўзлар оловида айлади кабоб.
 Юрагим кўзида толадек илинж,
 Мазмунни қуёшлаб, ойлаб қўйган дил.
 Оловланган олам тилла узугин
 Шеърят жомига жойлаб қўйган дил.
 Дўнгликка интилдим, кахрабо чўққи,
 Тўполон бошида каклик нолиши.
 Ипақдай чийралган шеърда онанинг.
 Қиссалар сўзлади эски калиши:
 «Интигим пойида эзилди лаҳза,
 Армон хуржунида ўнгмас хатоси.
 Қўрғошин мисоли қотиб кетган қир,
 Тепалик пастида шўрлик отаси.
 Ёнимда хўрсинган шоир боламнинг,
 Насибаси сийлов, ошлардан бўлсин.
 Улфатлари улуғ, севгани сулув
 Ёўли бахмал, боши тошлардан бўлсин»,
 Тариклар ўрнида қайроқи бугдой,
 Оналар сахарлар хамирлар қорди.
 Бир замон-одамзод кўрмаган кулфат,
 Тошдай хом анорлар кўксини ёрди.
 Қозонсиз қоврилди табиат сўнгсиз,
 Бенисбат кўргилик тошдил, гадодан.
 Ўн йиллар бўғизда моғорлаган сўз,

Заҳар, дуд ёмғири Турсунзодадан¹
 Мирзонинг пойида ёпишган зулук,
 Пажмурда сийратли шайтонлардан қув.
 Чириган марказком, чиранган язид,
 Саробдан сувдаги балиқ, бағри сув,
 Пахтадан гап очманг, кузаки экин
 Майсалар сарғайиб бели букилди.
 Кенг яйлов, даштларда чалажон тойчоқ
 Заҳардан сигирлар тиши тўкилди.
 Пашмакка айланди новдада ғўра
 Жигарлар эзилди, излай бошладим.
 Зарурат куч бўлди, қирдаги алвон
 Баҳорни Сурхонга боғлаб ташладим.
 Баҳорлар кетмагай Сурхон элидан,
 Ҳасаду хатарлар кўзини ўйдим.
 Уста Тожиддиннинг дастгоҳларида,
 Ноумид шайтонни қиймалаб қўйдим.
 Бир замон-бир қатор ораста ҳовли,
 Кенг, очик дарвоза, эшиклар кўрдим.
 Аёллар қўлида гулдай чақалок
 Хоналар тўрида бешиклар кўрдим.
 Қувонч гирдобиди гириллаб мени,
 Энг тоза тонг мисол сингиллар кучди.
 Райҳон гулларидай гуллади ишонч,
 Иймондай покиза кўнгиллар кучди.
 Қоплондай ҳайбатли бўрибосар ит,
 Қўшнидан қўшнига қадим дарчалар.
 Исирик, кўзмунчоқ, мўъжаз туғдона,
 Минг йиллик, юз йиллик заранг, арчалар,
 Минг йиллик чинору минг йиллик удум,
 Минг мақом, минг ғазал нурдай шайланди.
 Сурхонга интилган турнакўз булоқ,
 Минг жилға, минг жилва шеърга айланди.
 Ҳисортоғ белини кучган камалак,
 Дарёларнинг ишқдан ортиқ ғами йўқ.
 Пистанинг чўғидай чирсиллаган шеър,
 Тафти баланд, авжи осмон, ками йўқ.
 Қатор чилдирмадай чертилган ҳар сўз,
 Иمولар остида эгарланган от.
 Муштарий мисоли абадий Ватан.
 Коинот буржида мустақил ҳаёт.
 Кексалик замондай забтидан қайтмас,
 Шеър шавқи, шоирлар хуморидаман.
 Дунёлар турганча барҳаёт Сурхон,
 Заминнинг кўзмунчоқ, туморидаман.

Каклик

Қалбим, озор берма, сулув какликнинг
 Баҳор, ёздан огоҳ кузу қиши кўп.
 Ҳали сен билмаган тоғда уларнинг
 Ошкора, пинҳона савоб иши кўп.
 Юрагим, ибрат ол, саҳардан улар

¹ Алюмин заводи назарда тутилган

Борлиққа малоҳат бериб юрибди.
Заминга залвори тушмасин дея
Тоғларнинг тошини териб юрибди.

Арча

Боладай тикилдим, арчазор қирлар
Қўрғошин булутни тиглаб турибди.
Бенисбат булутдан тоққа чўккан қор
Арчанинг пойида йиғлаб турибди.
Арча ичи, тиши бир дунё тўфон,
Изғирин, қуюнлар курашларга тан.
Тана-ю томирдай киришиб кетган
Чуқур илдизларда, бошларда Ватан.
Ватан ардоғида мен билан арча,
Пишиқ жуссаларда жасорат изи.
Тупроқнинг жинсдоши, тоғлар жинсдоши
Муқаддас заминда ҳаёт илдизи.
Эт билан тирноқдай замину замон,
Арчалар авжини қайириб бўлмас.
Қон учун, жон учун вужуддир Ватан,
Юракдан ҳаётни айириб бўлмас.

Сурхондайроча суҳбат

— Кўп ангнидим² қиёфада
Гана³ тупроқ, гана қийсиз.
Юрагим ғаш хотин-қиздан,
Дуч келганин эна дейсиз.
— Ҳайратланманг, дунё ёлғиз,
Бир нуқтада кенг олам тўп.
Ростин айтсам, менинг энам
Чор унсурдан биттага кўп.
Чор унсурда чексиз чашма,
Унда улуш, ошим ётган.
Эна зоти вужудида
Менинг жисму ёшим ётган.
Тирик жоннинг бари тандош
Тоғу тош ҳам ийир⁴ бари.
Дала, дайро, буғдой, пахта
Чаман-чаман чийир⁵ бари.
Мусалсалдай⁶ эналарим
Дамгоҳ⁷ мисол йўлдан ўтгай.
Оёғимга тўзим тилаб
Қўлларимга райҳон тутгай.

Чертдим ҳаёт торини

Ўзбекистон Республикаси халқ ўқитувчиси Саломат Бобохоновга.

² Ангнидим – пойлаб кузатдим.

³ Гана – баъзан.

⁴ Ийир - доривор ўсимлик тури.

⁵ Чийир - из, ўтилган йўл.

⁶ Мусалсал - бир-бирига занжирга ўхшаб киришиб кетган.

⁷ Дамгоҳ - дунё.

Ёдномалар ёдлаб олган Чўлпон,
Фитрат, Усмон ҳам,
Халқимнинг Сен аччиқ-аччиқ
ёшидирсан, Истиклол.
Ягона халқ кенг жаҳонда бир
тизим тузгуси ҳам,
Қонун, адолат, тўкинлик
шу тизим кўзгуси ҳам.
Кўзгулар кўксида ҳаёт -
эзгунинг эзгуси ҳам.
Ватаннинг Сен қалби, кўзи
қошидирсан, Истиклол.
Бобомерос – қадрият, шу
Ватаним – шаъним учун,
Осмонлари ойдай ошна
тупрок, сув-танним учун,
Куйганлар кўп, куйиб бўлди,
жизғанак ғаним учун,
сен Хушбокнинг ақлу амал
тошидирсан, Истиклол.

Ёшлик

Туғилгандан тупроқпараст
Олов, сувга топинганман.
Дарбанд⁹, қирда марол¹⁰ мисол
Қишда қиров ёпинганман.
Ёшлик, сендан ўзиб кетдим,
Қулоғингдан чўзиб кетдим.

Вумжудимда оқди армон,
Залванг¹¹ дардни элга айтдим.
Манглайимни силади халқ,
Юлдузчага бориб қайтдим.

Вақтни бошга салла қилдим,
Дилни ортиқ қистамайман.
Топинганим табиат, мен
Кексаришни истамайман.
Ёшлик, сендан ўзиб кетдим,
Қулоғингни чўзиб кетдим.

Тоғни кўрдим

Фалсафа фанлари доктори, профессор, устоз Абдураҳмон Ортиқовга.

Тоғни кўрдим, баланд-баланд тоғ
Кўм-кўк майса, баҳор, айна туш эмиш.
Чирпинган, ҳайқирган, ҳайбатли дарё,
Боши, бандин топмоқ мушқул иш эмиш.
Менга Сиз жасорат тилаб қўйдингиз,

---

⁹ Дарбанд – тоғдаги энг оғир, тор йўл.

¹⁰ Марол – кийик.

¹¹ Залванг – оғир, зилдан-зил.

Отадай бошимни силаб қўйдингиз.

Юксакка тирмашдим узоқдан – узоқ,
Пайларим арқондай эшилиб кетди.
Чақир тиконақдай қиррали тошлар,
Товоним ғалвирдай тешилиб кетди.
Менга Сиз жасорат тилаб қўйдингиз,
Отадай бошимни силаб қўйдингиз.

Сафарга отланган курук қайтмайди,
Чопганнинг улуши-улоқча экан.
Тоғ оша энг юксак тоғлардан топдим,
Дарёлар дунёси-булоқча экан.
Менга Сиз жасорат тилаб қўйдингиз,
Отадай бошимни силаб қўйдингиз.

Тўрғайчам

Йўргалаган, Тўрғайчам,
Узоқлашма қайта қол.
Парвонангман, тортинмай
Юрагингни айта қол.

Тўрғай деди: “Одамлар
Томошадан тўймайди.
Қўпи дидсиз, мени ҳам
Ўз ҳолимга қўймайди.

Куни кеча иккиси
Онам патин артдилар.
Ёҳда уни қовуриб,
Дастурхонга тортдилар.

Дастурхонга қадалган
Мужгон – найза, кўзлар ўқ.
Хижолатда табиат,
Одам, Сенда инсоф йўқ!”.

Жон фидонгман

Тарих, миллий битик, хатларим билан,
Кабутар, қалдирғоч патларим билан,
Қадимдан ҳозиргача намуна ибрат
Ғиркўк ҳам Бойчибор отларим билан
Жон фидонгман, жоним юрт.

Тоғу тошда ўйнаб охудай чопган,
Энг оддий хас, чангдан ҳикматлар топган,
Заминга баҳордай гулдан тўн ёпган,
Бобом ҳам қариндош, ётларим билан
Жон фидонгман, жоним юрт.

Тубсиз тиниқ чашманг қўсимга ўхшаш,
Булбуллар сайраши сўзимга ўхшаш,
Пахтазор, кенг даланг ўзимга ўхшаш,

Ковун-тарвуз шира, тотларим билан
Жон фидонгман, жоним юрт.

Тупроғинг хазина, аждодлар зари,
Бағрингда янтоқ, гул, зехним болари,
Азалдан ўнг ҳам терс ҳаёт – кўпқари,
Истиқлол, истиқбол — зотларим билан
Жон фидонгман, жоним юрт.

Сайхун, Жайхун сендан бўсалар олди,
Рухсорингдан равза ўйларга толди,
Кувончдан қуёш кенг кўксимда колди,
Ҳилолдай эгилган мотларим билан
Жон фидонгман, жоним юрт.

Тилаганим

Юмуқ—қирдан писта тердим тузуги йўқ,
Дуч келмасанг тоғу тошнинг бузуғи йўқ,
Юрган йўлинг тоштахтадай равон магар
Ҳаётингнинг менга қилча қизиғи йўқ.
Тилаганим — танда тоқат тўлмасин,
Фаришта деганинг шайтон бўлмасин.

Қадамда қуттоут-тариқ¹², ўйга толгин,
Яхши-ёмон йўлчи билан ҳампой¹³ қолгин.
Юрган йўлинг каж¹⁴, ганг¹⁵, чуқур ё баланд, тик,
Ўтганлардан қайта-қайта сабоқ олгин.
Тилаганим — танда тоқат тўлмасин,
Фаришта деганинг шайтон бўлмасин.

Ҳаёт,— йўлдир, келди-кетди тизилди кўп,
Кўплар билан ошим бирга сузилди кўп,
Иложим йўқ менга улфат газзоб, ҳақир,
Юрак бағрим ич-ичидан эзилди кўп.
Тилаганим — танда тоқат тўлмасин,
Фаришта деганинг шайтон бўлмасин.

Билганга юрт — бойлик ёки жойда эмас,
Гўзалликка фақат осмон шайдо эмас.
Магар юрган йўлинг боғу бўстон, жаннат
Заҳматталаб зехнинг хароб, фойда эмас.
Тилаганим — танда тоқат тўлмасин,
Фаришта деганинг шайтон бўлмасин.

Гулбахор чиксин

Ойнаи жаҳоннинг қаршисида
кутмоқда он, Гулбахор чиксин.
Ҳар лаҳза сабри тутдай тўкилди,

---

¹² Қуттоут-тариқ – йўл тўсувчи, ўғри.

¹³ Ҳампой – йўлдош.

¹⁴ Каж – эгри, қинғир.

¹⁵ Ганг – қинғир, қийшиқ.

кутмоқда сон, Гулбаҳор чиқсин.
Муқаррама¹⁶ ҳамда Ҳабибадай¹⁷
халқчил хонанда Эрқул қизи,
Қайсар қарчиғайдай бетоқат тан,
кутмоқда жон, Гулбаҳор чиқсин.

Илҳақ кўзим қарай-қарай тешди,
ҳар тош кўзмунчоқ дона мисол.
Илинж шами шамшодимни ёқди,
оташ дил ўтда хона мисол.
Оппоқ ҳар тонг тошиб-тошиб айтди
«Алла», аллачи она мисол.
Ғазалхон юрт дарёси, даласи,
кутмоқда дон, Гулбаҳор чиқсин.

Қадим-қадим йўлда кутдим, шўху
хандон яйраб ўтди одамлар,
Кўшиқ бўлган ҳар сўз қайроқ, зехни
дили қайраб ўтди одамлар.
Жаннатдай юрт, булбул мисол
тўйиб-тўйиб сайраб ўтди одамлар,
Ҳар куни тўй-томоша, дастурхон
кутмоқда нон, Гулбаҳор чиқсин.

Зар тупроқ, заргарим дунё, боғу
роғдан топганим ғунча бўлди,
Борлиқ бешиқ, Ватан — Она, бир
боқий¹⁸нинг туггани шунча бўлди.
Жоним ўту алангада ёниб-
ёниб юрагим кунча бўлди,
Қуёшланган қиру қоя алвон,
кутмоқда қон, Гулбаҳор чиқсин.

Дакки

Ризқ-насиба буклам-тахлам шу тупроқ—
Юмшоқ йўргак, иссиқ бешиқ, хонангдир.
Қор ортидан қиздай қулган Бойчечак—
Бевақт кетган, қўли касов онангдир.

Ёлғиз Жайхун, ёлғиз Сайхун, сўнгсиз сой,
Сен яратган боғу роғдан бой, кўпроқ.
Ҳаракатда терлар тўккан тирик зот,
Чархпалак дунё — шу юрт, шу тупроқ.

Ўтган бобонг, кетган бобонг—шу тупроқ,
Жисму жонин иймон дея ёққандир.
Поклик учун момонг шўрнинг кўз ёши
Ёноғидан маржон-маржон оққандир.

Қулоқ берсанг шундан сўзлар гул-гиёҳ,
Еру кўкда унинг жаранг, садоси:

¹⁶ Муқаррама Азизова.

¹⁷ Ҳабиба Охунова.

¹⁸ Боқий – оллоҳ маъносида.

Bu tanishuv parchasidir. Asarning to'liq versiyasi <https://kitobxon.com/oz/asar/209> saytida.

Бу танишув парчасидир. Асарнинг тўлиқ версияси <https://kitobxon.com/uz/asar/209> сайтида.

Это был ознакомительный отрывок. Полную версию можно найти на сайте <https://kitobxon.com/ru/asar/209>